

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Prop. 136 L

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	5	Alminnelige merknader	9
			5.1	Lovfesting av kommunalt eierskap til nye vann- og avløpsanlegg	9
2	Forslag til ny lov om kommunale vass- og avløpsanlegg	6	5.1.1	Høringsinstansenes syn	9
2.1	Innledning	6	5.1.2	Departementets vurdering	9
2.1.1	Bakgrunn for forslaget og beskrivelse av dagens situasjon ...	6	5.2	Krav om kommunalt samtykke til utvidelse eller nyetablering av private anlegg	10
2.1.2	Noen andre lands reguleringer	6	5.2.1	Høringsinstansenes syn	10
2.2	Høringen	7	5.2.2	Departementets vurdering	10
3	Gjeldende rett	7	5.3	Lovgrunnlag og begrepsbruk	11
3.1	Lov om kommunale vass- og kloakkavgifter	7	5.3.1	Høringsinstansenes syn	11
3.2	Forurensningsloven	8	5.3.2	Departementets vurdering	11
3.3	Helselovgivningen	8	5.4	Utbyggings- og driftskontrakter ..	11
3.4	Brann- og eksplosjonsvernloven og sivilforsvarsloven	8	5.4.1	Høringsinstansenes syn	11
3.5	Plan- og bygningsloven	8	5.4.2	Departementets vurderinger	12
4	Valg av lovgrunnlag og begrepsbruk	9	6	Økonomiske og administrative konsekvenser	12
			7	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ..	13
				Forslag til lov om kommunale vass- og avløpsanlegg	17

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Prop. 136 L

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg

*Tilråding fra Miljøverndepartementet av 24. juni 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Ved behandlingen av dokument 8:91 (2006-2007) vedtok Stortinget å be Regjeringen om å legge fram forslag om endring av eksisterende lovverk som sikrer at vann- og avløpsinfrastrukturen forblir heleid av det offentlige. Lovgivningen skal gjøre unntak fra kravet om offentlig eie for de vann- og avløpsvirksomheter som i dag er organisert som ikke-kommersielle private andelslag eid av abonnentene, slik at dagens eierorganisering for disse kan videreføres.

Bestemmelser om offentlig eierskap til vann- og avløpsinfrastruktur er foreslått slått sammen med bestemmelsene i lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter. Som følge av at virkeområdet utvides og at det gjøres endringer i samtlige bestemmelser i gjeldene lov, har departementet funnet det mest hensiktsmessig å foreslå en ny lov fremfor en endringslov.

Det er foreslått å benytte ordene «kommunalt» og «vann- og avløpsanlegg» istedenfor «offentlig» og «vann- og avløpsinfrastruktur». Grunnen til dette er at det i praksis i all hovedsak vil være snakk om kommunalt eide anlegg og at vann- og avløpsanlegg er mest benyttet i annen lovgivning.

Eksisterende vann- og avløpsanlegg kan etter forslaget bare selges eller overdras til kommuner. Videre foreslås det at alle nye anlegg som etableres over en bestemt størrelse skal være i kommu-

nalt eie. Forslaget er ikke gitt tilbakevirkende kraft, og vil derfor ikke endre på dagens eierstruktur.

Ved vesentlig utvidelse av eksisterende private anlegg er det foreslått en skjønnsmessig adgang for den enkelte kommune til å gi tillatelse til dette, og til å stille vilkår for slik utvidelse. Nye anlegg må også ha tillatelse fra kommunen, og det stilles i disse tilfellene et absolutt krav om at anlegget skal etableres som andelslag eid av brukerne.

De fysiske og juridiske grensene for det kommunale eierskapet er foreslått avgrenset mot råvannskilden og mot det private stikkledningsnett.

Som følge av at forslaget til lovendringer ikke endrer på dagens eierstruktur, vil det ikke få noen umiddelbare konsekvenser verken for eiere av vann- og avløpsanlegg eller mottakere av vann- og avløpstjenester. Det er i forslaget lagt vekt på fleksibilitet ved at det legges til rette for framtidige fornuftige løsninger hvor avgjørelser er overlatt til det kommunale selvstyret og kommunal skjønnsetelse. Investeringer i vann- og avløpsanlegg er svært kostbart, og etablering av konkurrerende tjenestetilbud vil neppe være praktisk mulig eller samfunnsøkonomisk forsvarlig.

Det foreslås ingen endringer i kommunenes adgang til å sette ut anleggs- og driftsoppgaver til private aktører.

2 Forslag til ny lov om kommunale vass- og avløpsanlegg

2.1 Innledning

2.1.1 Bakgrunn for forslaget og beskrivelse av dagens situasjon

Eierskapsspørsmålet ble første gang drøftet i NOU 2006:6 Når sikkerheten er viktigst. Et enstemmig utvalg anbefalte å lovregulere det offentlige eierskapet til vann- og avløpsanlegg ut fra hensynet til sikkerhet og beredskap.

I dokument 8:91 (2006-2007) foreslo stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum og Per Olaf Lundteigen å sikre at vann- og avløpsinfrastrukturen gjennom lov forblir heleid av det offentlige i all fremtid. Bakgrunnen for forslaget var at sikkerhetshensyn, både på kort og lang sikt, og det store behovet for fornyelse av ledningsnett taler for offentlig eierskap til infrastrukturen. Forslagsstillerne mener at bare det offentlige, som er uavhengig av investeringshorisont, har kapasitet og investeringskraft til å ivareta et helhetlig forvaltningsperspektiv på vann- og avløpssektoren.

Ved behandlingen av forslaget 3. april 2008 fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til endring i eksisterende lovverk som sikrer at vann- og avløpsinfrastrukturen forblir heleid av det offentlige. Lovgivningen må gi unntak fra offentlig eie for de vann- og avløpsvirksomheter som i dag er organisert som ikke-kommersielle private andelslag eid av abonnentene, slik at dagens eierorganisering for disse kan videreføres.»

Tilgang til rent og tilstrekkelig drikkevann er en forutsetning for en tilfredsstillende levestandard og for å unngå hygieniske ulemper. Transport og rensing av avløpsvann er av sentral betydning for å unngå forurensning og hygieniske problemer. Vann- og avløpssektoren er en naturlig monopolvirksomhet som er bygget opp gjennom mange år. Anleggene er i hovedsak finansiert av brukerne og har en gjenanskaffelsesverdi på om lag 500 milliarder kroner.

Det er i hovedsak kommunene som sørger for vann- og avløpstjenester i dag, selv om det ikke er en direkte lovpålagt oppgave. Blant de 90 % av befolkningen som er tilknyttet et vannverk, får 95 % vann fra kommunale vannverk. De resterende er knyttet til mindre, private anlegg, hovedsakelig organisert som private andelslag eid av brukerne.

Begrunnelsen for forslaget om krav om kommunalt eierskap til vann- og avløpsanleggene er ønsket om å sikre kvalitet, sikkerhet og langsiktighet i vann- og avløpssektoren. Departementet er av den oppfatning at omfattende kontroll vil være nødvendig dersom disse hensynene skal ivaretas av private aktører. Norske vann- og avløpsvirksomheter består av svært mange enheter, og det vil være betydelige utfordringer knyttet til å regulere en desentralisert og lite homogen bransje med store variasjoner i naturgitte rammebetingelser. Utbedring av ledningsnett og kvalitet på tjenestene krever store investeringer. Kommunalt eide vann- og avløpsanlegg er sikret finansiering gjennom vann- og avløpsgebyrer fra abonnentene. Gebyrinntektene skal i sin helhet gå til å dekke kommunens kostnader på området. Dette gir brukerne en sikkerhet for at en eventuell økning i gebyrene går til kvalitetssikring og sikkerhetstiltak. Kommunen er imidlertid ikke pålagt full kostnadsdekning gjennom gebyrene, og kan derfor tilleggsfinansiere utbygging og drift av tjenestene gjennom kommunebudsjettet.

I dag er det vanlig at utbyggingsoppgaver i stor grad konkurranseutsettes til private aktører, mens kommunene selv står for drift og forvaltning av anleggene. Det finnes eksempler på at drift av kommunale anlegg er satt bort til private, men dette er ikke vanlig i Norge.

Miljøverndepartementet ga høsten 2008 Statens forurensningstilsyn (nå Klima- og forurensningsdirektoratet) i oppdrag å foreslå endringer i lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter som gjennomfører Stortingets vedtak. Statens forurensningstilsyn oversendte sin anbefaling til departementet 10. desember 2008. Forslaget er utarbeidet i nært samarbeid med Nasjonalt folkehelseinstitutt, Mattilsynet, Statens bygningstekniske etat og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

2.1.2 Noen andre lands reguleringer

I Sverige er det et krav om offentlig eierskap til vann- og avløpsinfrastrukturen. Det er videre en lovpålagt plikt for kommunene å sørge for levering av drikkevann og bortledning av avløpsvann, der dette er påkrevet av hensyn til beskyttelse av menneskers helse eller av hensyn til miljøet. Dette innebærer at kommunen vil ha en plikt til å gjøre tiltak dersom det innen kommunen er områder uten tilgang på tilstrekkelig godt drikkevann, eller at utslipp av avløpsvann fører til uakseptable hygieniske og miljømessige problemer. Svensk lov legger ingen begrensninger på kom-

munenes adgang til å sette bort driftsoppgaver til private.

I Nederland ble det fra 2004 innført lovforbud mot at andre enn offentlige vannselskaper får produsere og distribuere drikkevann.

Av andre europeiske land som har andre alternativer som sikrer hovedsakelig offentlig eierskap til vann- og avløpsanlegg, kan nevnes Danmark, som har innført en «stopp-lov» med reduksjoner i statlige rammeoverføringer ved salg. Skottland har organisert all vann- og avløpsvirksomhet i et statlig selskap. Wales har organisert all vann- og avløpsvirksomhet som en privat stiftelse med «offentlig moralsk støtte», som driver virksomheten etter selvkost.

2.2 Høringen

Miljøverndepartementet sendte 30. mars 2009 forslaget til ny lov om vass- og kloakkavgifter på høring til følgende instanser:

- Finansdepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Justis- og politidepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Forbrukerrådet
- Fylkesmennene
- Fylkeskommunene
- Kommunene
- Grønn hverdag
- Huseiernes landsforbund
- Kommunenes sentralforbund
- KrügerKaldnes AS
- Landsorganisasjonen i Norge (LO)
- Miljøstiftelsen Bellona
- Norges naturvernforbund
- Norges miljøvernforbund
- Norsk Vann
- Norske boligbyggelags landsforbund
- Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
- Vannbevegelsen
- Veolia miljø

Departementet mottok svar fra følgende 35 instanser:

- Finansdepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Justis- og politidepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Forbrukerrådet
- Fylkesmannen i Sogn- og Fjordane

- Fylkesmannen i Oppland
- Fylkesmannen i Vest-Agder
- Østfold Fylkeskommune
- Asker kommune
- Askøy kommune
- Bærum kommune
- Gol kommune
- Hamar kommune
- Horten kommune
- Larvik kommune
- Oslo kommune
- Sandnes kommune
- Sarpsborg kommune
- Trondheim kommune
- Vefsen kommune
- Åsnes kommune
- Driftsassistansen i Telemark
- Egil Astad
- Landsorganisasjonen i Norge (LO)
- Norges Miljøvernforbund
- Nordconsult
- Norges boligbyggelags landsforbund
- Norges Miljøvernforbund
- Sivilingeniør Christen Ræstad
- Vannbevegelsen med støtte fra en rekke organisasjoner nasjonalt og internasjonalt
- Veolia Miljø
- Veolia Vann

Høringsinstansenes merknader til de konkrete endringsforslagene vil bli drøftet nærmere under i kapittel 5 om alminnelige merknader. Flere høringsinstanser har kommentarer til bestemmelsene som videreføres fra lov om vass- og kloakkavgifter. Disse vil ikke bli omtalt i proposisjonen.

3 Gjeldende rett

3.1 Lov om kommunale vass- og kloakkavgifter

Lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter (vass- og kloakkavgiftslova) er et sentralt virkemiddel for å gi kommunene et økonomisk grunnlag for sine investeringer og drift på vann- og avløpsområdet. Loven gir kommunen mulighet til å kreve inn vann- og avløpsgebyrer der en fast eiendom har tilknytning til en kommunal vann- eller avløpsledning. Gebyrene skal ikke overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpsviden. Utgangspunktet er at brukerne av tjenestene skal dekke alle

kostnader knyttet til bygging, drift og vedlikehold av vann- og avløpsanleggene. Kommunen er imidlertid ikke pålagt full kostnadsdekning gjennom gebyrene, og kan derfor medfinansiere deler av vann- og avløpssektoren gjennom kommunebudsjettet. Dette kan for eksempel være aktuelt ved utbyggingsprosjekter.

Loven gjelder kun for kommunale anlegg. Private vann- og avløpsanlegg har i dag full frihet til å lage sine egne bestemmelser og ta seg betalt for vann- og avløpstjenestene som for en hvilken som helst annen vare eller tjeneste.

En kommune skal ikke kunne organisere seg bort fra selvkostprinsippet. Dette innebærer at loven også gjelder for kommunale aksjeselskaper som er eid av en kommune, i tillegg til selskaper opprettet i medhold av lov om interkommunale selskaper mv.

I medhold av vass- og kloakkavgiftslova § 2 er det fastsatt en forskrift om beregning av vann- og avløpsgebyrer. Disse reglene er inntatt i forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrenning av forurensninger (forurensningsforskriften) kapittel 16.

3.2 Forurensningsloven

I henhold til lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 24 første ledd er kommunen ansvarlig for drift og vedlikehold av avløpsanlegg som helt eller delvis eies av kommunen. Kommunen kan pålegges driftsansvaret også for heleide private anlegg, jf. § 24 annet ledd. Kommunen kan kreve gebyrer for sine utgifter til driften gjennom avløpsgebyrer i samsvar med vass- og kloakkavgiftslova, jf. § 25.

3.3 Helselovgivningen

Helselovgivningen har ingen bestemmelser som pålegger kommunene plikter mht. opparbeidelse, drift og vedlikehold av vannledninger, vannbehandlingsanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng mv. Kommunen har imidlertid et overordnet ansvar for at de sanitære forholdene i kommunen er tilfredsstillende. I enkelte tilfeller kan dette innebære at det må etableres en kommunal vannforsyning der utbygging ellers ikke er av interesse for private aktører, og hvor manglende felles vannforsyning kan innebære et hygienisk problem etter lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) og tilhørende forskrift 25. april 2004 nr. 486 om miljørettet helsevern.

I henhold til lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap har kommunen et overordnet ansvar for beredskapen for vannforsyningen i kommunen, selv om kommunen ikke selv er pålagt å tilby tjenesten til sine innbyggere.

3.4 Brann- og eksplosjonsvernloven og sivilforsvarsloven

Forskrift 26. juni 2002 om brannforebyggende tiltak og tilsyn, gitt med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, oppstiller en plikt for kommunene til å «sørge» for at vannforsyningen frem til tomtegrensen i tettbygd strøk er tilstrekkelig til å dekke brannvesenets behov for slukningsvann.

Kommunene har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sine geografiske områder, og utgjør det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen. Dette ansvaret kommer til uttrykk i lov 17. juli 1953 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret, der det stilles krav om at kommunen skal sørge for reserve- og sikringstiltak for vannforsyningen og kommunale tekniske anlegg, jf. § 15 nr. 2.

3.5 Plan- og bygningsloven

Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) inneholder regler om etablering av infrastruktur for vann og avløp. Loven påbyr ikke på generelt grunnlag kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg, men loven er i stor grad basert på at vann- og avløpsinfrastrukturen hovedsakelig er og vil fortsette å være kommunalt eid.

Kommunen kan gjennom å stille krav i byggetillatelsen om at det skal etableres vann- og avløpsledninger iht. kravene i § 18-1 sørge for at en stor del av nye vann- og avløpsanlegg som bygges i forbindelse med større utbyggingsprosjekter, blir utført med god standard og går over i kommunens eie etter ferdigstillelse, jf. § 18-1 femte ledd.

Videre har loven bestemmelser om plikt til tilknytning til kommunal vann- og avløpsledning der dette finnes, jf. §§ 27-1 og 27-2. Kommunene kan i stor utstrekning selv velge om den vil bygge ut vann- og avløpsinfrastruktur, eller om de vil tillate private ordninger.

4 Valg av lovgrunnlag og begrepsbruk

Departementet foreslår at nye bestemmelser om kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg inn tas i lov om kommunale vass- og kloakkavgifter. Denne loven dekker allerede både vann- og avløpssiden når det gjelder gebyrfastssettelse og gebyrberegning. Et alternativ kan være å innta bestemmelsene om eierskap til avløpsanlegg i forurensningslovens kapittel 4, og eierskapsreglene for drikkevannsanlegg i helsemyndighetenes regelverk. Denne løsningen synes etter departementets syn å være lite hensiktsmessig, da man ved dette vil få et fragmentert regelverk fastsatt i flere lover, men med like bestemmelser. Plan- og bygningsloven anses heller ikke egnet.

Departementet foreslår å bruke begrepene «kommunalt» og «vann- og avløpsanlegg» i stedet for «offentlig» og «vann- og avløpsinfrastruktur» fordi det i all hovedsak vil være snakk om kommunalt eide anlegg og fordi begrepet vann- og avløpsanlegg er mest benyttet i annen lovgivning.

Det foreslås videre å rydde opp i noe foreldet språkbruk i loven. Uttrykket «kloakkavgift» blir erstattet med «avløpsgebyr» og «kloakk» er erstattet med «avløp», som er de betegnelse som benyttes i forskriften til loven.

Som følge av at det gjøres endringer i samtlige bestemmelser i loven, anser departementet det som mest hensiktsmessig å foreslå en ny lov fremfor en endringslov.

5 Almennelige merknader

5.1 Lovfesting av kommunalt eierskap til nye vann- og avløpsanlegg

5.1.1 Høringsinstansenes syn

Kommunalt eierskap

Høringsinstansene er gjennomgående positive til lovfesting av kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg. *Norsk Vann* mener at forslaget er et viktig lovmessig grep for å sikre innbyggere og næringsliv en god og sikker vann- og avløpstjeneste til lavest mulig pris og med langsiktig investeringshorisont. *Norsk Vann* forutsetter imidlertid at kravet til kommunalt eierskap ikke utelukker delt eierskap mellom kommuner og private andelslag, og at det ikke hindrer adgangen for andre offentlige myndigheter til å etablere vann- og avløpsanlegg, slik som det bl.a. er gjort for Forsvaret.

Blant høringsinstansene som er negative til forslaget er hovedinnvendingen at eierskapet ikke er avgjørende for kvaliteten på vann- og avløpstjenestene. *Veolia Vann og Bekkelaget Vann* mener på bakgrunn av dette at det heller bør fokuseres på vann- og avløpssektorens faglige utfordringer og økt myndighetskontroll. *Vannbevegelsen* mener at det er mer riktig å se på de kommunale vann- og avløpsanleggene som anlegg eid av abonnentene (brukerne). *Vannbevegelsen* foreslår på denne bakgrunn av forslaget endres slik at det stilles krav om at nye anlegg skal være fullt ut eid av abonnentene, ikke kommunene.

De fysiske grensene for eierskapet

Norsk Vann påpeker viktigheten av at kommunene fortsatt skal stå fritt til å definere grensesnittet mellom kommunalt eide hovedledninger og privat eide stikkledninger, og viser til berøringspunkter mot tilknytningsplikten i plan- og bygningsloven. *Norsk Vann* mener Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet bør utarbeide en veiledning for hvordan kommunene skal utøve sin myndighet på dette området. Behovet for avgrensning mot felles private ledningsanlegg og private anlegg, for eksempel i hyttefelt, fremheves også av *Trondheim kommune*.

Sandnes kommune mener at loven fører til gråsoner mellom kommunens rolle som eier og forvalter av vann- og avløpsanlegg og som areal- og bygningsmyndighet.

Forholdet til reglene i EØS-avtalen om etableringsrett

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) ber i sin uttalelse om en vurdering av forslaget opp mot EØS-regelverket om etableringstilgang.

5.1.2 Departementets vurdering

Kommunalt eierskap

I høringsutkastet var kravet om kommunalt eierskap formulert som at anleggene skal være «fullt ut eid» av kommunen. Det fremgikk imidlertid av høringsnotatet at det ville være tilstrekkelig at kommunen har aksjemajoriteten i et selskap for at kravet skulle være oppfylt. Denne nyanseringen gjør etter departementets vurdering at ordlyden i lovteksten blir noe misvisende. Departementet har derfor i det endelige forslaget endret ordlyden slik at det stilles krav om at vann- og avløpsanleggene skal være «eid» av kommuner. Ordlyden er

også endret fra «kommunen» til «kommunar» for å synliggjøre at det åpnes for delt eierskap mellom flere kommuner. Kravet om kommunalt eierskap utelukker for øvrig heller ikke delt eierskap mellom kommunen og private andelslag, forutsatt at kommunen eier majoriteten av andelene.

Av høringsrunden fremkommer det at det kan være aktuelt for andre offentlige myndigheter enn kommunen å etablere vann- og avløpsanlegg. Hensynene som ligger til grunn for å lovfeste kommunenes eierskap til vann- og avløpsanlegg gjør seg ikke gjeldende i disse tilfellene. Av det endelige lovforslaget fremgår det derfor at loven ikke gjelder for eksisterende eller fremtidige vann- og avløpsanlegg etablert av annen offentlig myndighet enn kommunene.

De fysiske grensene for eierskapet

Den fysiske grensen for kommunens eierskap til ledningsnett er i lovteksten avgrenset positivt til å omfatte «hovudleidningar». Det fremgår av merknadene til bestemmelsen at dette ikke omfatter private ledninger (stikkledninger). Grensen mellom kommunale og private ledninger må trekkes også etter annet regelverk, bl.a. plan- og bygningsloven og forurensningsloven. Den konkrete grensedragningen gjøres av den enkelte kommune, normalt gjennom avtaler med abonnentene. Departementet har vurdert om det i forbindelse med lovforslaget bør gis nærmere regler eller retningslinjer for grensedragningen, og har kommet til at det som følge av at problemstillingen også er relevant i forhold til annet regelverk, ikke vil være hensiktsmessig å innføre særlige bestemmelser om dette her.

Forholdet til reglene i EØS-avtalen om etableringsrett

Departementet har vurdert forslaget om lovfesting av kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg opp mot EØS-avtalens regler, særlig reglene om etableringsrett. Reglene om etableringsrett i EØS-avtalens art. 31-35 gir bestemmelser om fri bevegelse for selvstendig næringsdrivende og juridiske personer som skal utøve økonomisk virksomhet i en annen EØS-stat

Forslaget om lovfesting av kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg fratar private aktører lokalisert i andre EU/EØS-land retten til å kjøpe og eie vann- og avløpsanlegg. Etter departementets vurdering vil forslaget falle inn under unntaksbestemmelsene i EØS-avtalens art. 33 og den ulovfestede læren om allmenne hensyn. Lovforslaget er begrunnet i samfunnssikkerhetshen-

syn og hensynet til fremtidig sikkerhet i vannforsyning og avløpshåndtering. Hensynet til offentlig sikkerhet og folkehelsen er hensyn som omfattes av unntaksbestemmelsen i EØS-avtalens art 33. Hensynet til miljøet omfattes av den domstolskapede læren om allmenne hensyn. Lovforslaget er etter departementets vurdering dermed begrunnet i hensyn som rettferdiggjør unntak fra hovedregelen om fri etableringsrett.

5.2 Krav om kommunalt samtykke til utvidelse eller nyetablering av private anlegg

5.2.1 Høringsinstansenes syn

Få av høringsinstansene har kommentarer til forslaget om krav om kommunalt samtykke til utvidelse eller nyetablering av private anlegg.

Fylkesmannen i Oppland er positiv til ordningen med krav om kommunalt samtykke til utvidelse av private anlegg, men viser til at eiere av private anlegg kan miste interessen for drift og vedlikehold av eksisterende anlegg dersom kommunen avslår søknad om utvidelse. Fylkesmannen mener som følge av dette at kommunen bør ha en plikt til å overta eierskapet til det private anlegget når det gis avslag på søknader om utvidelse.

Norsk Vann påpeker at det er viktig at det fremgår klart av lovteksten eller merknadene at kommunen ikke har noen plikt til å overta private anlegg. Friheten til å velge om de skal kjøpe et anlegg fremheves som viktig, blant annet fordi en kjøpeplikt ville ha medført en uforutsigbar økonomisk situasjon for kommunene på vann- og avløpsområdet.

Norsk Vann etterspør også omtale av adgangen til å påklage kommunens vedtak for å ivareta rettssikkerheten til eiere av private vann- og avløpsanlegg.

5.2.2 Departementets vurdering

Bakgrunnen for bestemmelsen om at kommunen skal avgjøre om et privat anlegg skal kunne etableres eller utvides, er at kommunen selv skal kunne velge om den vil betjene det aktuelle området i kommunen. Lovforslaget regulerer ikke hva som skal skje dersom kommunen avslår en søknad eller eierne av et privat anlegg ikke ønsker å drive anlegget videre. Lovforslaget endrer således ikke på dagens rettstilstand på dette området, og gir kommunen frihet til selv å velge om den vil etablere og eie vann- og avløpsanlegg.

Etter departementets vurdering medfører ikke innføringen av krav om kommunal tillatelse til å etablere eller utvide et vann- og avløpsanlegg behov for å pålegge kommunen ansvar for at det finnes et tilbud om vann- og avløpstjenester i kommunen. Frihet på dette området er en viktig del av det kommunale selvstyret, blant annet for ikke å skape for stor usikkerhet med hensyn til kommunens økonomiske forpliktelser. Kommunens innvilgelse eller avslag på søknad om etablering, sammenslåing eller utvidelse av private anlegg vil være et enkeltvedtak som kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningsloven. Se merknader til § 2 om hvem som vil være klageinstans.

5.3 Lovgrunnlag og begrepsbruk

5.3.1 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene er gjennomgående positive til forslagene om å endre begrepsbruken til «avløp» og «gebyr».

Norsk Vann og Trondheim kommune foreslår at lovens tittel endres til «Lov om kommunale vann- og avløpsanlegg»

5.3.2 Departementets vurdering

I høringsforslaget var lovens tittel » Lov om kommunalt eigarskap og kommunale vass- og avløpsgebyr». En så lang og sammensatt tittel ville ha gjort det nødvendig å lage en korttittel. Etter departementets vurdering er det derfor mer hensiktsmessig å endre tittelen i tråd med høringsinstansenes forslag. Den nye tittelen vil være dekkende både for eierskapsreguleringen og gebyrreguleringen.

Den forenklede tittelen kan gi inntrykk av at loven gir en uttømmende regulering av kommunale vann- og avløpsanlegg, noe som ikke er tilfellet siden blant annet krav til utslipp av avløpsvann, adgangen til å pålegge tilknytning, bestemmelser om overtagelse av drift av avløpsanlegg osv. finnes i forurensningsloven og plan- og bygningsloven. Etter departementets vurdering er imidlertid behovet for en enkel og kort tittel på loven viktigst.

5.4 Utbyggings- og driftskontrakter

5.4.1 Høringsinstansenes syn

Et klart flertall av høringsinstansene anbefaler at det ikke fastsettes noen tidsbegrensning på kom-

munens adgang til utsetting av driftsoppgaver til private. Dette begrunnes blant annet med at det vil være vanskelig å skille mellom hva slags type kontrakter som skal tidsbegrenses og ikke. Videre blir det vist til at kort kontraktslengde kan medføre økt arbeidsmengde for kommunene, og at kommunene selv er nærmest til å vurdere hva som er hensiktsmessig bruk av ekstern kompetanse.

Veolia Vann viser til at driftskontrakter er utbredt i resten av Europa, og at slike kontrakter mange steder bidrar til å styrke den kommunale kompetansen. *Veolia Vann* er negative til tidsbegrensninger på driftskontraktene fordi det ofte tar lang tid før en ny driftsorganisasjon vil være effektiv, noe som medfører at gjennomsnittlig årlig pris for kommune ofte vil være mer gunstig dersom det velges en lang kontraktsperiode.

Veolia Vann mener det er uklart om ordlyden i lovforslaget åpner for OPS (offentlig-privat-samarbeid) eller andre kontraktsformer knyttet til utbyggingsprosjekter, og fremhever viktigheten av at slikt samarbeid ikke forbyes. Dette synspunktet deles av *Norsk Vann*, som også peker på en mellomløsning der man åpner for samarbeidsavtaler der kommunen beholder eiendomsretten, men inngår en avtale med en privat aktør om utbygging og drift, kombinert med oppgjørsregler dersom samarbeidet må brytes.

Blant kommunene som ikke ønsker en regulering av adgangen til å sette bort driftsoppgaver er *Oslo, Asker, Trondheim, Sandnes, Horten og Bærum kommune*. *Oslo kommune* mener at det må åpnes for ulike varianter av offentlig-privat samarbeid på vann- og avløpsområdet. *Horten kommune* mener at det er spesielt viktig for de små kommunene å kunne sette bort driftsoppgaver til private, og at kontraktstiden bør være minst fem år.

Forbrukerrådet har ingen spesielle synspunkter på utsetting av driftsoppgaver generelt, men understreker viktigheten av at kommunene ikke mister sin kompetanse på tjenesten. *Forbrukerrådet* mener det er viktig å understreke at kommunen uansett vil være ansvarlig for tjenesten overfor innbyggerne, og at dette bør tydeliggjøres overfor abonnentene.

Vannbevegelsen er negativ til konkurranseutsetting av driftsoppgaver fordi det åpner for kommersialisering.

Kommunene *Åsnes, Odda, Gol og Hamar* ønsker en regulering av adgangen til å inngå langvarige driftskontrakter. *Odda kommune* mener at det vil være uheldig om kommunen mister kompetanse på vann- og avløpsområdet, og mener derfor at de mest vitale driftsoppgavene ikke bør

kunne settes bort til private aktører. Gol kommune mener at dette er spesielt viktig i mindre kommuner. Kommunen er imidlertid positiv til at konkrete anleggsprosjekter konkurranseutsettes. Hamar kommune mener driftskontrakter på to år fungerer tilfredsstillende, og omfattende og langvarige kontrakter bør unngås fordi drift og vedlikehold av vann- og avløpsanlegg krever omfattende og detaljert kunnskap. *Driftsassistansen i Telemark* ønsker en tidsbegrensning på fire til seks år.

Fylkesmannen i Oppland viser til at et av hovedmålene med kommunalt eierskap er å ivareta sikkerhet og beredskap på vann- og avløpsområdet. Fylkesmannen mener derfor at manglende rammer for utforming av driftskontrakter vil kunne undergrave disse hensynene.

Landsorganisasjonen i Norge (LO) er positiv til at anleggsoppgaver kan overlates til private, men ønsker en lovfesting av at driften av vann- og avløpsanleggene skal være kommunal.

5.4.2 Departementets vurderinger

Langvarige driftskontrakter vil kunne undergrave kravet om kommunalt eierskap og intensjonene bak lovforslaget. På den andre siden er det i liten grad dokumentert at langvarige driftskontrakter utgjør et problem i dag. Konkurransetsetting av hele driften er ikke vanlig i Norge. Bransjeorganisasjonen Norsk Vann oppgir at i størrelsesorden 50-70 % av gebyrinntektene på vann- og avløpsområdet går til innkjøp av tjenester og utstyr fra private aktører.

Det vil være vanskelig å trekke en grense mellom hva slags type kontrakter som skal tidsbegrenses og ikke. Etter departementets vurdering er kommunene som eiere av anleggene nærmest til å vurdere hva som er hensiktsmessig bruk av ekstern kompetanse og ressurser. Etter departementets syn er intensjonen bak lovforslaget tilstrekkelig ivaretatt så lenge kommunene beholder eierskapet og styringsvirkemidlene. Kommunene bør selv få bestemme hva slags tidsbegrensninger som skal settes i den enkelte kontrakt.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget endrer ikke på dagens eierstruktur, men skal først og fremst hindre etablering av nye private anlegg og salg av kommunale anlegg i fremtiden. Forslaget får derfor ingen umiddelbare konsekvenser verken for eiere av vann- og avløps-

anlegg eller for mottakere av vann- og avløpstjenester.

Av kostnadmessige grunner vil det være uaktuelt å bygge ut konkurrerende anlegg for vann og avløp i den enkelte kommune. Vann- og avløpstjenestene fremstår derfor som naturlige monopolvirksomheter, og man vil ikke kunne oppnå reell konkurranse om slike tjenester, noe som normalt er det viktigste argumentet for privatisering.

For kommunen innebærer forslaget en plikt til å vurdere om kommunen selv skal etablere nye vann- og avløpsanlegg eller om private aktører skal gis adgang til dette. Hovedregelen er at kommunen selv skal sørge for disse tjenestene. Kravet om kommunalt eierskap vil ikke medføre store, nye utgifter for kommunene. De fleste anleggene er allerede i kommunalt eie, og kommunen vil også i dag være den største utbyggeren av nye anlegg. Forbudet mot salg av private anlegg til andre enn kommuner medfører for øvrig ingen tilsvarende kjøpeplikt for kommunene.

Ordningen med krav om tillatelse fra kommunen til sammenslåing, vesentlig utvidelse eller nyetablering av private vann- og avløpsanlegg innebærer at kommunene får en ny forvaltningsoppgave. Dette vil medføre noe merarbeid i form av saksbehandling. Videre vil behandlingen av eventuelle klager føre til nye oppgaver for klageinstansen. Det antas imidlertid ikke at dette blir en vesentlig administrativ oppgave for kommunene eller eventuelle andre klageorganer.

Kommunalt eide vann- og avløpsvirksomheter er ved lov sikret at gebyrene som tas inn fra abonnentene i sin helhet går til å dekke kostnadene med å produsere tjenesten, og at gebyrene vil bli brukt til kvalitetsforbedringer og sikkerhetstiltak. Kommunen må ikke dekke alle kostnader til vann- og avløpstjenestene med gebyrer, men kan subsidiere abonnentene med andre kommunale inntekter.

Kravet om kommunalt eierskap hindrer ikke kostnadseffektive løsninger knyttet til etablering av nye anlegg eller drift og vedlikehold av eksisterende vann- og avløpsanlegg. Kostnadene kan derfor reduseres gjennom konkurranseutsetting av oppgavene, også ved kommunalt eierskap.

For brukerne av vann- og avløpstjenester vil lovforslaget ikke medføre umiddelbare endringer fordi dagens eierstruktur videreføres. Der det er behov for ny utbygging av vann- og avløpsanlegg, er hovedregelen at disse skal være kommunale, noe som blant annet gir brukerne større forutsigbarhet når det gjelder gebyrnivåer osv. enn det private anlegg vil gi, fordi disse ikke er underlagt reglene om selvkost.

For eiere av private anlegg får forslaget først og fremst betydning ved ønske om salg. Kommunene pålegges ingen kjøpeplikt, men vil som følge av sitt overordnede ansvar på vann- og avløpsområdet normalt overta anleggene.

Anlegg i annen offentlig eie er i forslaget unntatt fra lovforslaget og berøres derfor ikke.

Tilsvarende er anlegg knyttet til næringsvirksomhet unntatt fra kravet om kommunalt eierskap, og berøres bare ved ønske om å knytte til seg private abonnenter. I slike tilfeller må virksomheten søke kommunen om tillatelse.

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Bestemmelsene om kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg er tatt inn som forslag til §§ 1 og 2. §§ 3-6 i forslaget tilsvarer §§ 1-4 i dagens lov om vass- og kloakkavgifter. I disse bestemmelsene er det bare gjort endringer i begrepsbruken, se merknadene til de enkelte bestemmelsene.

Til § 1 Kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. *Første ledd første punktum* oppstiller hovedregelen om at alle nye vann- og avløpsanlegg skal være eid av kommunen. Private anlegg som er etablert ved lovens ikrafttredelse kan drives videre. *Andre punktum* oppstiller imidlertid et forbud mot salg av private anlegg til andre enn kommuner. Salgsforbudet gjelder også for kommunale anlegg. Forbudet er ikke til hinder for at private andelslag eid av brukerne kan slå seg sammen med andre andelslag. Det følger av *tredje punktum* at vesentlige utvidelser eller sammenslåinger av eksisterende anlegg bare kan skje etter tillatelse fra kommunen, se nærmere om dette nedenfor i merknaden til § 2.

Med «eigd» menes at kommunen skal ha kontroll med selskapet, enten direkte eller via annen selskapsform. Dette innebærer for eksempel at organisering i form av et interkommunalt selskap (IKS) etter lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper vil være tillatt. Selskaper opprettet i medhold av lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og kommunale og interkommunale aksjeselskaper der kommunen har aksjemajoriteten, er eksempler på andre selskapsformer som sikrer kommunal kontroll og styring. Loven åpner også for delt eierskap mellom kommuner og private andelslag, så lenge kommunen eier over halvparten av andelene.

Med «kommunar» i andre punktum skal forstås de selskaps- og eierformer som er tillatt etter første punktum, forutsatt at kommunen er medeier i selskapet. Med uttrykket «på annen måte» siktes det til at bestemmelsen ikke skal kunne omgås ved at man i stedet kaller overdragelsen for bortleie, bortfeste, leasing eller lignende.

Kravet om at anleggene bare kan selges til kommunen medfører ingen tilsvarende kjøpeplikt for kommunen.

For å klargjøre hva som menes med vann- og avløpsanlegg er det i *andre ledd* inntatt en definisjon av dette. Bestemmelsen tar sikte på å fange opp behandlingsanlegg for vann og renseanlegg for avløp, hovedledninger for vann og avløp, pumpestasjoner, høydebasseng, trykkforsterkningsanlegg mv. som er nødvendige for å levere vann- og avløpstjenester innenfor den enkelte kommunes forsyningsområde.

Begrepet avløpsanlegg skal være sammenfallende med definisjonen i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 21. Avløpsanlegg er der definert som anlegg for transport og behandling av avløpsvann, dvs. sanitært og industrielt avløpsvann og overvann. Definisjonen er utdypet i forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) § 11-3 bokstav f) til å omfatte ethvert anlegg for håndtering av avløpsvann som består av en eller flere av følgende hovedkomponenter: avløpsnett, renseanlegg og utslippsanordning.

Hva som er å anse som et vannanlegg er ikke like tydelig definert i eksisterende lovverk. Departementet legger likevel til grunn definisjonen som er gitt i forskrift til lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet (matloven). Det følger av forskrift 4. desember 2001 nr. 1372 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) § 3 nr. 3 at det i et vannforsyningssystem inngår et eller flere av følgende elementer: vanntilsigsområde, vannkilde, vannbehandling, vannbehandlingsanlegg, transportsystem og driftsrutiner. Systemet omfatter også vann.

Definisjonen i andre ledd omfatter ikke private ledninger (stikkledninger) og utstyr utenfor husets yttervegger som er tilknyttet offentlig vann- og avløpsanlegg. Inn under dette går også den enkeltes sanitærinstallasjoner, som er definert som rør, installasjoner og utstyr innenfor husets yttervegger som er tilknyttet vann- og avløpsanlegg. Lovforslaget medfører ingen endring i rettstilstanden når det gjelder grensesnittet mellom kommunalt eide hovedledninger og private stikkledninger.

Med mindre vann- og avløpsanlegg i *tredje ledd* menes separate avløpsanlegg som er mindre enn 50 pe (personekvivalenter), og som ikke er tilknyttet offentlig nett, jf. forurensningsforskriften § 12-1. Videre omfattes mindre behandlingsanlegg for drikkevann der vannforsyningssystemet forsyner mindre enn 20 husstander/hytter, eller mindre enn 50 personer eller tilsvarende.

Unntaket innebærer at mindre anlegg ikke er underlagt salgsforbudet til andre enn kommuner i første ledd. Dersom et eksisterende anlegg utvides slik at det ikke lenger faller inn under definisjonen av mindre anlegg, må det søkes om tillatelse til utvidelse etter § 2. Ved oppføring av nye bygg skal det være sikret adgang til drikkevann og bortledning av avløpsvann i tråd med plan- og bygningsloven §§ 27-1 og 27-2.

I henhold til *fjerde ledd* gjelder loven heller ikke for vann- og avløpsanlegg eid av annet offentlig organ, herunder statlige anlegg etablert for Forsvaret og anlegg etablert av fylkeskommunene. Intensjonen og formålet bak lovforslaget om kommunalt eierskap for vann- og avløpsanlegg kan ikke sies å gjelde her. Loven gjelder heller ikke for næringsvirksomhet o.l. som har egne vann- og avløpsanlegg som ikke er tilkoblet kommunale anlegg. Uten denne tilføyelsen ville reglene om kommunalt eierskap også omfatte nyetableringer og vesentlige utvidelser av industri-anlegg o.l. som har egen vannforsyning og egne utslippsanordninger, og som ikke er tilknyttet kommunale anlegg. Spesielt langs kysten vil det kunne være industrivirksomhet for eksempel innen fiskeforedling og lignende, som har og som også i fremtiden vil ha behov for egne vann- og avløpsanlegg. Det samme gjelder for eksempel campingplasser og turistbedrifter i innlandet. Det synes ikke å være noe behov for at reglene om kommunalt eierskap også skal omfatte disse. Heller ikke her kan intensjonen og formålet bak lovforslaget om kommunalt eierskap for vann- og avløpsanlegg i særlig grad sies å gjelde. Med o.l. menes for eksempel ideelle stiftelser som sykehjem osv.

Unntaket innebærer at nyetablering og utvidelse av anlegg for annen offentlig myndighet ikke omfattes av søknadsplikten i § 2. Tilsvarende vil gjelde for næringsvirksomhet o.l. Et anlegg tilknyttet næringsvirksomhet som ikke utelukkende betjener virksomheten, men som også har tilknyttet boliger eller hytter, vil imidlertid omfattes av loven, og må ha tillatelse fra kommunen før vesentlig utvidelse eller ved nyetablering. Søknadsplikten etter § 2 gjelder også dersom et eksisterende anlegg for næringsvirksomhet ønsker å knytte til seg boliger og hytter.

Til § 2 Kommunalt løyve til privat vass- og avløpsanlegg

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. *Første ledd* innfører en søknadsplikt til kommunen for nyetableringer av private vann- og avløpsanlegg. Søknadsplikten gjelder også ved sammenslåing eller vesentlig utvidelse av eksisterende private anlegg, også andelslag eid av brukerne. Hva som skal anses som «vesentlig» må vurderes konkret, men departementet legger til grunn at en økning på om lag 25 prosent i antall brukere vil være en veiledende grense. Et mindre anlegg etter § 1 tredje ledd vil omfattes av søknadsplikten dersom det utvides slik at det ikke lenger omfattes av unntaket.

Dersom det er ønskelig å knytte boliger eller hytter til et anlegg for næringsvirksomhet som omfattes av § 1 fjerde ledd, må det søkes om tillatelse etter § 2.

Bakgrunnen for kravet om tillatelse er ønsket om at kommunen gjennom søknadsbehandlingen skal ha mulighet til å styre hvorvidt det er ønskelig med en nyetablering eller utvidelse av det private anlegget, eller om kommunen i stedet gjennom egen utbygging skal betjene det aktuelle området. Dette er særlig knyttet opp mot den adgangen kommunen har etter plan- og bygningsloven til å stille krav om tilknytning til offentlige hovedledninger for vann og avløp for ny og eksisterende bebyggelse som ligger i nærliggende område, eller der det ikke vil medføre uforholdsmessig store kostnader å kreve en slik tilknytning.

Det fremgår av *andre ledd første punktum* at nye anlegg skal etableres som andelslag eid av brukerne. Begrunnelsen for kravet til eierform er at eierne av slike andelslag i de fleste tilfeller vil ha en egeninteresse i å sikre at hensynet til kvalitet, sikkerhet og langsiktighet for tjenesten blir ivaretatt. De vil også normalt unngå å ta ut utbytte til seg selv fordi det vil medføre en tilsvarende økning i vann- og avløpsgebyrene som de som brukere selv må betale.

Kommunen har etter *annet punktum* også anledning til å stille særlige vilkår i tillatelsen. Det kan for eksempel være aktuelt å stille vilkår om drift i samsvar med selvkostprinsippet og at andelslaget organiseres i tråd med samvirke-loven, herunder blir registrert i Foretaksregisteret. De fleste eksisterende private andelslagene omfattes av lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirkelova), og plikter i henhold til § 163 å tilpasse vedtektene til lovens krav innen 1. januar 2013.

Av tredje ledd fremgår det at kommunen også ved sammenslåing eller vesentlig utvidelse av anlegg kan kreve at selskapet omdannes til andelslag eid av brukerne. Kommunen avgjør også om det skal stilles særlige vilkår for tillatelsen. Krav om endring i eierform kan skape ufordringer knyttet til fordeling av kostnader og øvrige problemstillinger som det kan være vanskelig å overskue konsekvensene av. Departementet mener derfor at et slikt krav bare skal kunne stilles dersom særlige hensyn taler for det, se *annet punktum*. I vurderingen av om særlige hensyn foreligger må kommunen vurdere om det er et reelt behov for å kreve at virksomheten for fremtiden skal være eid av brukerne, eller om den private vann- og avløpsvirksomheten fungerer godt med den eierformen den har. Den private vann- og avløpsvirksomhetens prissetting av sine tjenester overfor brukerne i området vil være et moment i helhetsvurderingen kommunen må foreta i den forbindelse. Er prissettingen svært høy og på grensen mot å måtte anses urimelig, vil dette være noe kommunene har anledning til å vektlegge i sin vurdering. Kommunen bør i størst mulig grad forsøke å stille vilkår i tillatelsen som kan avhjelpe problemene fremfor å kreve omdanning til andelslag.

I en tillatelse etter § 2 tredje ledd bør eventuelle vilkår om tilknytning være like for alle brukerne.

Kommunens vedtak etter § 2 vedrørende etablering, sammenslåing eller utvidelse av vann- og avløpsanlegg, kan påklages etter de alminnelige reglene i forvaltningslovens § 28 annet ledd. Overordnet departement for vann- og avløpsanlegg er henholdsvis Helse- og omsorgsdepartementet og Miljøverndepartementet.

Til § 3 Kommunale vass- og avløpsgebyr

Bestemmelsen tilsvarende gjeldende lov § 1. Bestemmelsen har fått overskrift. I tillegg er begrepene kloakk og avgift erstattet med avløp og gebyr, som er i tråd med den terminologi som er benyttet i forurensningsforskriften kapittel 16. Dette medfører ingen realitetsendring.

Til § 4 Ramma for kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg og hovudreglane for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr

Bestemmelsen tilsvarende gjeldende lov § 2. Bestemmelsen har fått overskrift. I tillegg er begrepet avgift erstattet med gebyr, jf. merknadene til § 3. Begrepet innkreving er erstattet av innkrevjing, for å sikre enhetlig språkbruk i loven.

Gjennom de nye bestemmelsene i §§ 1 og 2 utvides virkeområdet for forskriftshjemmelen slik at det kan gis nærmere regler om offentlig eierskap til vann- og avløpsanleggene.

Myndighet til å gi forskrifter er i gjeldende lov lagt til Kongen. I kgl. res. 6. september 1974 delegeres kongens myndighet til Miljøverndepartementet. Departementet foreslår derfor at myndigheten i den nye loven legges direkte til departementet.

Til § 5 Lokale forskrifter

Bestemmelsen tilsvarende gjeldende lov § 3. Bestemmelsen har fått overskrift. I tillegg er begrepet avgift erstattet med gebyr, jf. merknadene til § 3. Begrepet innkreving er erstattet med innkrevjing, for å sikre enhetlig språkbruk i loven.

Til § 6 Lovpant og tvangsgrunnlag for utlegg

Bestemmelsen tilsvarende gjeldende lov § 4. Bestemmelsen har fått overskrift. I tillegg er begrepet avgift erstattet med gebyr, jf. merknadene til § 3.

Til § 7 Ikraftsetjing

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet har vurdert det som unødvendig å fastsette overgangsbestemmelser i loven. Kommunen kan med hjemmel i § 2 gi tillatelse til nyetablering, sammenslåing og utvidelse av private anlegg, og bør tillate dette dersom et anlegg er under etablering ved tidspunktet for ikrafttredelse av loven.

Forskrifter som er fastsatt med hjemmel i vass- og kloakkavgiftslova gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

Miljøverndepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver
under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om kommunale vass- og avløpsanlegg i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om kommunale vass- og avløpsanlegg

§ 1 Kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg

Nye vass- og avløpsanlegg skal vere eigd av kommunar. Eksisterande vass- og avløpsanlegg kan berre seljast eller på annan måte overdragast til kommunar. Vesentleg utviding eller samanslåing av eksisterande private anlegg kan berre skje med løyve frå kommunen etter § 2.

I lova her er det med vass- og avløpsanlegg meint hovudleidningar for vatn og avløp, pumpe-stasjonar, høgdebasseng, anlegg for handtering og reinsing av vatn og avløp m.m.

Lova her gjeld ikkje for mindre vass- og avløpsanlegg.

Lova gjeld heller ikkje for vass- og avløpsanlegg eigd av anna offentleg organ eller for næringsverks- emd o.l. som ikkje er knytt til kommunale anlegg.

§ 2 Kommunalt løyve til privat vass- og avløpsanlegg

Kommunen kan etter søknad gi løyve til samanslåing eller vesentleg utviding av eksisterande privat vass- og avløpsanlegg eller til etablering av nytt anlegg dersom

- det private anlegget ligg så langt frå kommunalt vass- og avløpsanlegg at kommunen ikkje kan krevje at busetnaden som det private anlegget tener eller skal tene skal knytast til det kommunale anlegget med heimel i plan- og bygningslova § 27-1 og § 27-2 eller

- kostnadene ved å knyte seg til det kommunale anlegget vil vere uhøveleg store eller andre særlege omsyn talar for det.

Nye anlegg etter første ledd skal organiserast som andelslag eigd av brukarane. Kommunen avgjer om det elles skal stillast særlege vilkår for løyvet.

Ved samanslåing eller vesentleg utviding av eksisterande anlegg avgjer kommunen om det skal stillast særlege vilkår for løyvet. Når særlege omsyn talar for det, kan kommunen krevje at anlegget skal organiserast som andelslag eigd av brukarane.

§ 3 Kommunale vass- og avløpsgebyr

Når ein fast eigedom har tilknytning til kommunal vass- eller avløpsleidning, anten beinveges eller gjennom privat samleidning, har eigaren skyldnad til å svare vass- og avløpsgebyr til kommunen. Det same gjeld når kommunen med heimel i plan- og

bygningslova §§ 27-1 eller 27-2 har kravd at eigedomen skal ha slik tilknytning. Gebyr kan krevjast jamvel av eigedom som det ikkje er hus på, når kommunen kunne kravd tilknytning til slike leidningar om det hadde vore hus på eigedomen. Er det ikkje bygd på eigedomen av di det, i lov eller i vedtak av offentleg styresmakt, er sett forbod mot bygging, kan det ikkje krevjast gebyr så lenge forbodet gjeld. Det same gjeld når byggjehindringa er annan serleg grunn som eigaren ikkje har ansvaret for.

Gebyr kan og krevjast for eigedom som slepp ut avløpsvatn i vassdrag når kommunen legg vassdraget i lukka leidning.

Når ikkje anna er avtala, skal gebyr for bortfest grunn svarast av festaren og ikkje av eigaren, i fall festaren har arvefeste eller festerett for så lang tid at det er att minst 30 år av festetida rekna frå den tid gebyrskyldnaden kom opp. Det same gjeld når avtala gjev festaren rett til å krevja festetida lengd så mykje at det vert att ei festetid på minst 30 år som nemnt, om festaren gjer bruk av retten sin.

Kommunen kan ta bort alt eller noko av gebyret for eigedom som det ikkje er hus på.

§ 4 Ramma for kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg og hovudreglane for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr

Gebyra skal vera eingongsgebyr for tilknytning og årlege gebyr.

Departementet fastset i forskrift ramma for gebyra og hovudreglane om utrekning og innkrevjing. Likeins kan departementet fastsetje andre føresegner til gjennomføring av lova.

§ 5 Lokale forskrifter

Kommunen fastset i forskrift storleiken på gebyra i kommunen og gjev nærare reglar om gjennomføring av gebyrvedtaket og innkrevjing av gebyra.

§ 6 Lovpant og tvangsgrunnlag for utlegg

Forfalt krav på årsgebyr etter denne lova er sikra med lovpant i eigedomen etter pantelova § 6-1. Både årsgebyr og eingongsgebyr for tilknytning er elles tvangsgrunnlag for utlegg. Gebyra kan krevjast inn av kommunekasseraren etter reglane for innkrevjing av skatt.

§ 7 Ikraftsetjing

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

Frå same tid held lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter opp å gjelde.

Forskrifter gjeve i medhald av lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter gjeld og etter at lova her tek til å gjelde.
